

CSEH SÁNDOR

AKÁCFÁK ALATT (16.)

Vasárnap délután volt. A soralja lócáin, mint mindig, ha szép idő volt, idős emberek pihentek, beszélgettek. Szerettek egymással beszélgetni, és mindig tudtak miről. Témában sohasem volt hiány, kínos csendek nem teremtettek feszült perceket, ahol pedig már három ember ült, ott bőszégesen volt megbeszélni való. Ez az élénk bőbeszédűség csakis a vasárnap délutánokra volt jellemző. Ez az egyetlen nap adott alkalmat lazításra és gondülésre.

A férfiak egy része gyakran a kártyával foglalta el magát. Ilyenkor több lócát és széket hoztak ki a ház elé, mert hát a kibicek sem szerettek állani. A Víg a hét nevű kártyajáték volt a Felvégen a legkedveltebb, és csodálni való volt, ahogyan a megélemedett férfiak gyermeki örömmel csapdosták a lapokat. A legöregebbeké volt az elsőség, ők kártyázhattak egészen addig, amíg meg nem unták. Különböző megbeszélte jelekkel adták egymás tudtára, hogy mikor milyen lap lehívása lenne kívánatos. A „zsírozást” például két koppintás jelentette a kerítésen vagy a lócán, a köhintésnek vagy a fülpiszkálásnak szintén más-más jelentése volt.

A csínytevéseknek, tréfáknak Dugó volt a legnagyobb mestere, különös-képp akkor, amikor nem volt éhes és jókedve volt, mert a barátok között lehetett. Az egyik ilyen kártyás délutánon, amikor igencsak csiklandozta oldalát a kisördög, gondolt egy olyat, amivel megszínezheti az öregek játékát. Belopódzott tehát a kerítés deszkái mögé, ahol egy nyíláson át egyszerre három játékos lapjait leshette meg. Az idős emberek között Ernő bátya volt a legsüketebb a maga hetvennégy évével. Az öreg a legjobb helyzetben ült ahhoz, hogy Dugó hamis hangjeleket továbbítson Ernő bátya csapattársainak. Dugó jó kártyás volt, így értette a módját annak is, hogyan kell egy jó partit kis csalafintasággal összezavarni. Az öregembernek nagyon rossz lapjai voltak, az öt közül egy sem volt értékes. A tréfamester tudta, hogy a „zsinórozni” szót két koppintással kell jelezni, hát koppintott is. Amire az Ernő bátya nagyot halló fülei érzékenek voltak, annál inkább hallották a társak, akik agyba-főbe dobálták el az értékes lapokat. Az öreg fel volt háborodva.

- Mi van veletek? Most tanultok kártyázni, he? Én nem kopogtam pég!
- Pég maga kopogott! – állította a másik kettő.

– Bolondok vagytok tik – korholta őket Ernő bátya. Nem vagyok én siket. Biztosan ittatok, oszt kopognak a fejetekben!

Az ellenfeleké volt a lehívás joga, és Dugó ismét akcióba lépett. Kettőt kellett köhinteni mélyen, Ernő bátya hangját utánozva, hogy ismét az öreg legyen a bűnbak, mert kárba veszték a jó ütőlapok, és a vesztesek ismét bosszankodhattak.

– Maga miatt van minden, papó! – mondták neki a tőle fiatalabbak. Már nem fog úgy az agya, mint régen, de ne a kórházba menjen gyógyulni, hanem a borospincébe. Az öreg szentül bizonygatta, ő nem kopogott, nem köhögött egyszer sem, biztosan egy kutya lehetett, mert a torkára ment a csont. Dugó nagyon élvezte a saját tréfáját, és vakkantott egyet kutyamódra. Arcát felfújta levegővel, és amikor úgy nézett ki, mint egy hörcsög, nem tudta magát tovább türtöztetni, s nagy robajjal kiengedte a száján a levegőt. Ezután már ajánlatos volt neki sürgősen olajra lépni. Szerencséjére a móka felvidította a mogorva öregembereket, és félig-meddig meg is bocsátottak neki, csak Ernő papó csóválta a fejét dörmögve: olyan ez a mai pulya, mint a tífusz.

Élénk szél kergetett egy óriás borotvahab toronyra hasonlító felhőt a májusi égen. Laci a gyümölcsöskertben egy pléden heverészve vizsgálgatta a levegőben úszó szép jelenséget. A szél egyre csak űzte, s a magtehetetlen felhő folytonosan változtatta alakját, míg végleg elsodródott, átengedve a teret az utána következőnek. A fiú szabadjára engedte a fantáziáját, és elképzelte magát a felhők közepén. Biztosan csupa pára, nyirkosság a belsejük, és nagyon tiszták, mint egy hófehér fürdőszoba. Ő ott jól megmosdana, aztán kikönyökölné egy felhő fodrai közül, és körbejárná a szemét a levegőóceánon. A napsugarak megszártánák a haját, és úgy utazná körbe a Földet, amíg csak el nem fogyna alóla az a gomolygó fehérség, s leesne eső formájában. Ő pedig ejtőernyővel leereszkedne, ki tudja, hová. Erdőre. Tengerre. Vagy egy nagy hegynék a sziklacsúcsára. Repülni volna jó! A múltkor az egyik meséskönyvben látott egy sárkányt eregető gyereket. Mi lenne, ha kísérletbe fogna ismét?! Hiszen olyan sok még a feltalálni való! Ebben a faluban nincs szokásban a sárkányeregetés, a fiúk azt sem tudják, hogy ilyen létezik. Ő azonban megkérdezte az apját, úgy tudta meg, hogy mi fán terem, hogyan kell elkészíteni. Ebben a dologban sejlik valami ígéretes, van benne valami, ami a kísérletezésekhez elengedhetetlen – a reménység.

Az ötletet cselekvés követte. A múltkor egy helyen, az építészeti törmelék között nádszálakat látott. Biztosan jó szárazak és könnyűek – gondolta. Jó vékony és hajlékony drótra akad. Borításként pedig talán megfelel az a használt falvédő papír, amit az anyja lecserélt. Lázasan nekifogott hát a munkának. Titokban dolgozott, hogy senki meg ne tudja, még Dugó sem, csak majd akkor, ha meglepődve felkiált a csodálattól. Jó egészséges nádszálakból egy olyan szép, formás téglalap alakú sárkányt készített, hogy ő maga is gyönyörködött a művében. Szép, sallangos farkat is kötött rá, amit könnyű, gyolcs csíkokból hasogatót, zsinog helyett pedig jó hosszú horgász damilt kötött rá, hogy könnyű legyen a sárkánynak repülni a templomtoronynál magasabbra, vagy egészen a felhőkig.

A szél estefelé nem mérséklődött, s az ideális feltételek teljes mértékben biztosítva voltak a kísérlet első stádiumához. A továbbiakban azt tervezte, hogy a kellő ismeretek birtokában épít egy óriási sárkányt, vagy pedig sok kisebbet, egy egész flottát, amelyek, ha nem is emelik fel az embert, de valamilyen húzóerőt fejtenek ki, amit esetleg hasznosítani is lehet. Az első röptetésre a töltés teteje lett volna a legmegfelelőbb hely, de a kanyargó töltésen nem lehetett tartani folyton a széllal való ellentétes irányt. Talán a futballpálya alkalmasabb lett volna a sárkányteszthez, de az messzebb volt, és némi hiúságból szerette volna, ha mások is látják, így aztán maradt a Soralja. Ahhoz képest, hogy soha sem csinált még ilyet, elég szépen emelkedett a sárkány, már az akácfák magasságában táncolt a széllal, már jóval azoknál is magasabban, de akkor egy rövid szélcsend következett. Rohamosan vesztett a magasságából, és lehetetlen volt megakadályozni, hogy ne essen rá a villanyvezetékre. Ráadásul nemcsak ráesett, de rá is csavarodott az egyik drótra. Laci komoly gondban volt. Ha ott marad a sárkány, az neki nem jó, hiszen már többen is észrevették a balesetet. Minden áron le akarta onnan szedni, és kétségbeesetten ráncigálni kezdte. Sajnos, mire valaki a segítségére sietett volna, a sárkányos kísérlet sorsa megpecsételődött. A két lazán felfüggesztett villanydrót váratlanul összeért, és szemet gyönyörködtető szikraesőt szórt a megrémült fiú felé. Hat házban azonnal elment az áram emiatt, pedig lassan már szükség lett volna a világításra. A sárkány ott himbálódzott árulkodó jelként, és alatta nem más állott, mint Laci, a bűnös. Az a fenyítés tehát, amelyet az apja már korábban is ígért, megérett, és el kellett ismerni, hogy megérdemelten. Nem maradt el a nagy beszélgetés sem, a petróleumlámpa hangulatos fényében. Laci levonta a tanulságot a sajnálatos eset után. A legközelebbi bármilyen kísérletnél bosszantóan elővigyázatosnak kell lenni, hacsak nem azt akarja, hogy őrá azt mondják, nem feltaláló, hanem kétbalkezes pancser.

A tavasz színeinek versengéséből az akácok sem akartak kimaradni. A fasorok zöld lombjai közül elővillantak az illatos, fürtös virágok, s a méhek zümmögése bejárta az egész soralját. A kolhoziroda felől két férfi közeledett imbolyogva. Az út szerencsére elég széles volt ahhoz, hogy le ne térjenek róla. Mihail Vasziljevics ritkán járt gyalog, de ez esetben az illuminált állapota nem engedte meg, hogy kockára tegye a vadonatúj Pobedáját. Jobb oldalról a Dittó Ember vigyázott a derék agronómusra és saját magára is, hogy ne az árokban kössenek ki mindketten. Az agronómus, akit a helyiek búzamókusnak hívtak, és a terményraktáros már régóta jó barátságban voltak egymással, s most a barátság még szorosabbá vált azzal, hogy Mihail Vasziljevics volt az egyik ajánlója a Dittó Embernek a Kommunista Pártba való felvételhez. A jelöltségi próbaidő kitűnően telt, mert a raktáros megfelelőképpen értékelte a támogatást. A felvétel szintén zökkenőmentesen folyt, és miután a Dittó Ember válaszolt néhány előre megbeszélt kérdésre, egy taggal szaporodott a lenini védőpajzzsal rendelkezők száma. Ugyanis ez a pajzs szükségeltett egy komoly, biztos jövőt ígérő állás megtartásának érdekében. Odahaza Piroska nénye jó ebéddel várta az újdonsült kommunista férjét és a kedves vendéget.

– Asszony! – kiáltotta a férj az udvarba belépve. – Add idefele azt a pincekócsot, mert szomjasak vagyunk.

Piroska szó nélkül kivitte a nyakában függő kulcsot és odaadta.

– Na oszt megvót? – kérdezte. – Meg. – Mondta az ura. – Most már az ördög is kalapot fog emelni előttem! Most már a papnak se muszáj köszönöm, mert már úgysem mehetek templomba.

– Gyertek, először egyetek! – mondta a feleség.

– Nem kell nekünk ebéd, már beharaptunk a Koperában. Most csak Misával akarom megkóstoltatni a jó veres, badalai házi bort. Hozzál le kenyeret meg sódorhúst!

Misa, az agronómus nem volt idős ember, de már régóta tagja volt a pártnak. Ökörmezőről küldték ide, hogy a kulákság felszámolásában és a kolhoz megalakulásában hasznosítsa tapasztalatait, no meg azért is, hogy az otthoni ivócimborákat elhagyva sikerüljön neki leszokni az ivászatról. Valamilyen technikumi végzettsége volt neki, de munkakedve semmilyen. Minden nap eljárt volna a munka temetésére, és a lustasága még a munkáunderórát is felülmulta. A szülőföldjén kis vityillóban, csak egy darab zsákvaszon választotta el a kecskájától. Épülendő háza alapjai közt valóságos kis erdő nőtt azóta, mert paradicsomkarónak zöld fűzfabotokat ütött le a

földbe, s azok megfogantak. A következő évben csak hozzá kellett ültetni a palántát ez élő fához. Így nevezték el az otthoniak őt Fűzes Miskának. A Dittó Emberrel minden tekintetben egy húron pendültek, csak annyiban különböztek egymástól, hogy a terményraktáros felsőbb utasításra bármikor leköpte volna bármelyik honfitársát, ha esetleg az „magyarkodva” az új rend szempontjából kellemetlen dolgokról beszél. A két jó barát derekasan megünnepelte a sikeres pártbalépést. Csak úgy zengett a pince a magyar és hucul daloktól, mert a gratulálók, a húsos fazék körül ólálkodók, mind a pincében kötöttek ki. Mihail Vasziljevics még másnap is vendége volt a raktáros házának, s naplemente után egy tíz literes „lámpással” távozott el tőle. A szomszéd háza előtt elhaladva eszébe jutottak a faluba érkezésének első napjai. Akkor ő bement ennek a hadiözvegynek az udvarába és felkiáltott.

– Hahó! Itt disznók rőfögnek, nem is egy, kettő!

Akkor ő, Mihail Vasziljevics, a kolhozszervezési végrehajtó, elvitette az asszonyok zsák búzáját és két disznaját. Az egyiket a házának adta, a másikat levágta saját részre. Milyen szép idők voltak azok!

A mozigépezés általában irigyelt ember volt a faluban. Jó neki – mondogatták –, mindennap ingyen nézhet mozit. Beregszászból járt ki ez a nem éppen józan életű ember, és mivel nem Badalóban született, egyszerűen Miki bácsinak hívták. Miki bácsinak eleinte csak egy vetítőgépe volt, és amikor lepereggett az első filmtekerics, a másik befűzéséig több mint öt percet kellett várni, mert Miki bácsi akkorára már többször is a pohár fenekére nézett, és kettős látása volt. Ő adta el a jegyeket ott helyben, a Bikaóiban, és ő írta, pingálta személyesen a moziplakátokat is, amelyeket a Sorolja kerítéseire ragasztott. Ezek a plakátok rikító tarka festékekkel voltak megírva. A szövegiüket pedig nagyon kacifántos gondossággal, de egyáltalán nem tömören fogalmazta meg. Például így: „Új, színes, szélesvásznú, szovjet, háborús művészfilm”. A Bátor embereket és a hozzá hasonló háborús, partizános filmeket négyszer is megnézték a fiúk, de ha ötödször vetítette volna Miki bácsi, akkor is megnézték volna. Ezeket a Nagy Honvédő Háborúról szóló filmeket nemcsak azért nézték előszeretettel a gyerekek, hogy izgalmasak voltak, hanem mert nem kellett hozzájuk orosz nyelvtudás, hiszen a géppisztoly és az ágyútűz minden nyelven egyformán szól. A felvégi fiúk nem elégedtek meg a látottakkal, de úgy gondolták, ezt tapasztalni is kellene, tehát kipróbálni magukat harc közben is. Az ötletet

Mócsi adta, de a tudatuk alatt mindenkiben motoszkált valami ilyesmi. Összedugta hát a fejét a felvégiek nagy kupaktanácsa. Mindenki előállt a saját ötletével, javaslatával, hogyan is kellene megrendezni egy jó kis háborút vagy partizánakciót. Hosszú vita után úgy határoztak, a harcoló felek a németek és az oroszok lesznek, s a hadszíntér a töltés jobb és bal oldala lesz, valamint közös egyetértéssel úgy tervezték el, hogy ha lúd, hát legyen kövér - harc közben felvonultatják a középkori és a legújabb kori fegyverek egész arzenálját, merthogy legyen ez a háború, minél érdekesebb és emlékezetesebb.

Megkezdődtek az előkészületek. A nyílhúzás eredményeképpen a németek parancsnoka Mócsi ezredes lett, és a töltésnek a bal oldalát fogja birtokba venni közlegényeivel, míg a jobb oldalán Pityu ezredes fog velük farkasszemet nézni orosz partizánjaival. Szükség volt egy kémre és egy árulóra is, mindkettőnek a szerepét Dugó vállalta magára, de csak úgy, ha nem kell meghalnia mindjárt a harc elején. Természetesen az ütközetre jól fel kellett készülni. Három nap volt adva az ellenfeleknek, hogy megszerezzék vagy elkészítsék a rettenetes fegyvereket. Lacinak volt egy játékpuskája, mint régi Jézuska-ajándék, volt íja, parittyája, fából faragott kézi-gránátja, és aminek a legjobban örült, sikerült rávenni az apját, hogy csináltasson pénzért az asztalossal egy gyönyörű kétélű kardot. Egy rubelért készült el a mutatós fegyver, és az apja nem győzte hangoztatni mindenki előtt: hiába na, akinek fia van, annak baja van. De volt egy bökkenő. Laci azt kifogásolta, hogy a kard nem elég hosszú, és a vége nem hegyes, inkább kör alakú. Az apja felvilágosította: a kard azért nem hegyes, hogy ne folyjon vér, és nem baj, ha nem hosszú, mert van egy jó spártai mondás, amely úgy szól: ha rövid a kardod, toldd meg egy lépéssel.

Hát hogyha azt mondták a spártaiak, akkor bizonyára úgy is van – gondolta Laci, és szorgalmasan gyakorolta a kardforgatást a csipős csalánokon és a bokrokon. Az egylövetű papírpírulás puskát is előkészítette, hogy a támadás napján, délelőtt kilenc órakor minden készen álljon a nagy próbatételre. A többiek is fegyverkeztek, gyakorolták a közelharcot és már csak a jó időben kellett reménykedni – mert esőben kinek van kedve háborúzni?

A harmadik nap reggelén a soralján kettes sorokban álltak fel az ellenfelek. Vén Bajusz és Nagyszemű Szilva értetlenül pislogott az íjakkal, kardokkal, puskákkal, pisztolyokkal felszerelt furcsa seregre, s meg is állapodtak abban, hogy ez a mai pulya olyan, mint a tifusz. A tanító úr felidézve saját gyerekkorát, kajánul elmosolyodott és odakiáltott nekik:

– Hát a sebesülteket ki fogja ellátni? Szanitéc legalább van köztetek?
– Nincsen orvos, sem szanitéc – mondta Mózsi. – Úgy leszünk, mint a nótában. Ebben a háborúban csak élők és hóttak lesznek.

A töltés oldalán még nem volt lekaszálni a fű, így nagyon jól el lehetett benne bújni. Elhangzott az utolsó megbeszélés, amely úgy szólt, ha valakire rákiált az ellenfél, hogy „puff” és megnevezi az áldozatot, annak a peches katonának azonnal abba kell hagyni a harcot, és ki kell dugnia a nyelvét, jelezve ezzel, hogy ő már megboldogult, vagyis meghött. Hogyha mind a ketten egyszerre „püffölnek”, akkor mind a ketten hóljanak meg, de figyeljék egymást, hogy ki van-e dugva a halott társ nyelve. Ettől precízebb utasításokat egy hadvezér sem adhatott volna, és ezt követően a németek és az oroszok elfoglalták harci pozícióikat. Egy darabig aztán vihar előtti kínos csend állt be a töltésnek ezen a szakaszán, csak nagy távrolól egy kecske mekegett keservesen, s a Nagy Nyárfa integetett feljűk ágaival és surrogatta leveleit a tiszai szűlben.

Laci a németek oldalára lett sorsolva. Egyszer csak megmozdult a fű a töltés tetején. Laci és Dugó rosszat sejtett. Puskájukat a támadó felé fordították, már csak arra vártak, hogy megismerjék, ki az. Pityu, az orosz ezredes, Palit küldte felderíteni a németek elhelyezkedési pontját, de vesztére, mert Laci és Dugó pergőtűzet zűdített rá a pirulás flintával és a pászulyszemekkel töltött parittyával.

– Püff, Pali, püff! Meghöttál – kiáltották egyszerre –, dűlj ki!

Pali visszahűzta a fejét, és csend lett. Dugót furdalta a kíváncsiság, és odakiáltott neki.

– Pali, meghöttál, vagy nem? – Még nem – kiáltott vissza Pali –, de igyekszek.

– Ha má meghöttál, el ne felejtsd kidugni a nyelvvedet – oktatta Dugó.

A következő percekben négytagú támadás indult el a németek oldaláról. Sűrűn hallatszott a püff és a puff, de senkinek sem volt kedve elpatkolni. Ferinek nagyon vastag lehetett a bőre, mert ötször is meglötték, kézigránát is robbant mellette, de a haja szála sem görbűlt meg. A halott Pali behűzta a nyelvét, és kézitusát vívott Lacival. Fonoszt hába szűrták és elvették a fegyverét, de az ujjaiival lűvöldözött tovább. A vége az lett a csetepatének, hogy közös megállapodással tűzszűnetet rendeltek el a felek, mert meg kellett szigorítani a szabályokat.

– Nem igazi ez a háború – mondta Mózsi. – Így nem lehet játszani! Ha egyszer valakit lelűttek, az hőljon meg, dugja ki a nyelvét, oszt hallgasson. Pali, tégedet is lelűttek, oszt mégse hőttál meg! Minek?

– Én meghóttam vóna – szabadkozott Pali –, de a golyók a filemet tanálták el, attú még nem lehet meghólni.

Pityu ezredes, az oroszok vezére vette át a szót.

– Jól van! Most má úgy lesz, hogy minden lövés halálos lesz, mert így nem lesz igazság. Miféle egy háború e, hogy egy halott se legyen, la?

– Így van! Így van! – Helyeselt mindenki. Mózsi még hozzátette: ha elfogynak a golyók, akkor közelharcot vívunk kardokkal és törökkel, de még egyszer mondom, ha úgy alakul, senki se sajnáljon meghólni.

Gyufás skatulyával és cérnával létrehozott telefonösszeköttetés is volt a csapatoknál, és ezen keresztül bátorságra, kitartásra buzdították az ezredesek a katonáikat. Minden kezdődött hát előlről ugyanannyi létszámmal. Most már mindenki kereste a „halált”. Egymás után szaporodott a hősi halottak száma mindkét oldalon. Amikor már nem hangzott több „püff”, tele volt kiöltött nyelvű halottakkal a csatátér, persze figyelték egymást, nehogy a másik csaljon. Hogy kik lettek a győztesek, azt még a Nagy Nyárfa sem tudta volna megmondani, pedig ő jó magasról figyelte az eseményeket. Hátra volt még egy fontos, szórakoztató mozzanata a játékáborúnak. Először is, hogy a kardok se nyugodjanak a képzeletbeli hüvelyükben, fel kellett támasztani a leg-erősebb „daliákat”, hogy pengjenek, csengjenek azok a német és orosz kardok, döntsék el ők, kik a legvitézesebbek. A párbajozók között természetesen vívott egymással a két ellenséges ezredes is. Végül Pityunak kellett győzni, mert a filmekben mindig az oroszok győznek. A másik, a harcok befejezését jelentő érdekes esemény, az áruló és a kém elfogása és kivégzése volt. Ezzel a két címmel Dugó büszkélkedhetett. Az egyik nagy bűne az volt, hogy orvul fejbe lőtte a saját parancsnokát, Mózsit, az ellenség megbízásából, de a túloldalon is „munkálkodott”, mert két orosznak elvágta a torkát. Így aztán dupla halált érdemelt, orosz és német golyót. Ahogy az ilyenkor szokás, Dugót jól megkínózták, megfojtogatták, megkötözték, és a szidalmak után ráolvasták a bűneit a „véreskezű” árulóra. Az ítélet golyó általi halál volt. Dugót pedig, aki közben savanyú cukorkát szopogatott, büszkeség töltötte el, hogy most ő a főszereplő. A kivégzőosztag „munkájában” mindenki szeretett volna részt venni, de hát olyan nagy számú lövészre ilyenkor nincs szükség.

– Húzzunk nyilat! – javasolta Mózsi. Egyet a németek, egyet az oroszok, így háromszor. Ez is megtörtént, és Laci örülhetett, mert bekerült az osztagba. Ferinek volt egy jó ötlete.

– Először az oroszok lőjék le, utána a németek. A német parancsnok én leszek.

Szegény Dugót megkötözve a nyárfához állították, de vigyorgott, mint a vadalma. Pali, az orosz kivégzőosztag parancsnoka elkiáltotta magát: célozz! Dugó közbeszólt:

– Utolsó kívánságom van!

– Hadd halljuk! – mondta Pali.

– Szeretnék imádkozni.

– Na, lássátok? – szólalt meg Feri – Ezt még el is felejtettük. Jó, hogy szóltál, Dugó. Így lesz oszt még igazi kivégzés, la!

Dugó most is ravasz volt, mint általában.

– Hogy lehet így imádkozni, ha meg vagyok kötözve, hogy kulcsoljam össze a kezem. Református vagyok én.

Kioldozták a kezét, de ahogy elkezdte a Miatyánkot, váratlanul megugrott, és egyenesen a Kistiszába vetette magát. Lebújt a víz alá, de ahogy kidugta a fejét, nyomban nyakon csípték. Most már többet nem hittek neki. Odakötözték a fához, és Pali vezényelt: „Ogony”. Dugó összeesett, és a nyelvét jó hosszúra kinyújtotta, mint ahogyan egy kutya teszi, ha melege van. Mindenki meg volt elégedve. Most következtek a németek. Feri felsorolta a háromtagú osztagot, és mint ahogy azt a filmekben látta, peckesen elsétált előttük, német tiszt módjára.

– Ein, zwei, drei. – Mondta, aztán felemelte a kezét, és kiáltott. – Feuer!

Püff, püff, püff – hangzottak a lövések. A halottaiból feltámadott árulójából kapott három halálos sebet, és ragyogóan alakította a haldoklót, nagy tetszést aratva. Ezzel a háborút befejezettnek tekintették, de még el kellett temetni a kivégzettet. Feri már megint okoskodott, és papnak jelentkezett, mert hogy meg kell adni a tiszteletet, „ember vót ú is”. Egy kőkénybokor mellett ásták meg a sírt a töltés alján, szép környezetben. Dugónak is tetszett, de csak olyan mély volt, hogy kilátszott belőle az orra. A pap szépen elmondta a Miatyánkot, aztán beszédet akart tartani még, de ebbe csak belezavarodott. A végét így fejezte be: „Bocsásson meg neked az Úr, te piszkos disznó!” Hullottak a rögök, és Dugó boldog volt, hogy most ő áll a középpontban, csak annyi volt a kikötése, hogy az arcát ne szórják be, mert földes lesz a szeme és a kinyújtott nyelve. Egész csinos kis sírhalom volt ez, még emelkedett, és süllyedt is a föld, Dugó domború hasa fölött, ahogyan lélegzett. A fiúk most már készültek hazatartani a harcok után, de Dugó csak feküdt magának nyugodtan, és egy jó halotthoz illően kinyújtott nyelvvel kémlelte a kék eget.

– Gyere már, Dugó! – Mondták neki. – Ennyi vót, meghóttál, most már menjünk haza.

Ő azonban rájuk sem hederített, úgy megtetszett neki a másvilág.

– Hagyjátok - mondta Mózsi -, majd ha megunja, úgy is felkel. Azzal otthagyták.

Hazafelé az anyja megállította őket.

– Hát Dugó hol van?

– Eltemettük. – Kottyantotta el magát Guszti.

– Mit csináltak? Megöltétek?

– Még rosszabb. – Tódította Feri. – Élve temettük el!

Ilonka nénye nem kapott levegőt.

– Segítség! Segítség! – Nyöszörögte. – Rögtön mutassátok meg, hol van! – Kiáltott kétségbeesetten.

A katonáknak elszállt a jókedvük. A tréfa túl jól sikerült. Mózsi megnyugtatta.

– Nincs ő nagyon mélyen. Kap levegőt.

Ekkor Dugó is úgy érezte, hogy ez már több, mint egy tréfa, és úgy kiugrott a sírjából, mint egy nyúl, de nem is mert hazamenni ebédelni, csak majd este vacsorázni. Ilonka nénye persze a kenyérsorban mindenkivel tudatta az új affért. Két napig nem tudott megnyugodni. A tanító úr ismét csak a fejét csóválta.

– Mi sem voltunk jobban a Deákné vásznánál, de ilyesmi még eszünkbe sem jutott volna!

– Úgy a! – Mondta Klári nénye, a Mózsi anyja is. Nézik azt a sok orosz mozit a Bikaóiban, oszt meg vagynak rontva! A! Egye la fene azokat is, akik kitanálták azt a mozit, la! Mi lesz ebbű a világbű, ha ilyen mozikot fog nézni ez a pulya, tanító úr? Hát mán olyanok, mint a tífusz!

A Tisza sekély vize nesztelenül áramlott ősi medrében, finom hullámain nem csillant holdfény a borús ég miatt. A túloldalt komoran sötéttettek a part menti fűz és nyárfacsoportok tömör foltjai. Béla levette ingét, nadrágját és egy csinos turbánfélét csinált belőlük, aztán zsineggel a fejére erősítette. A közepébe a félcipő került a zoknikkal. Alacsony bokrok között tapogatózva tett pár lépést a vaksötétben, amely most neki kedvezett. Csobbanást nem hallott, de már jól érezte a friss folyóvíz szagát. Kinyújtotta a karját és megelégedve elmosolyodott, mert az ujjai a vízbe értek a hirtelen mélyülő meredek partszakasz általa jól ismert pontjánál. Béla sovány, középmagas, harminc körüli férfi volt, s már nem először vett részt ilyen magányos, éjszakai kiruccanáson. A szögesdrót melletti kaszálások alkalmával felfedezett egy

lazán függő huzalt, amely alatt hanyatt fekve át lehetett csúszni. A felszántott porhanyós földsávon mezítláb kelt át, cipője orrával ügyesen utánozva a bárázdákat, s közben egy rókalábbal nyomokat ejtett, hogy a határőröknek minél kevesebb kétségük legyen a gyanút illetően.

A folyó túlsó partján, a magyar oldalon, Szatmárceken lakott a testvérbátyja. Bélának most eszébe jutott, hogy ezen a helyen búcsúzott tőle, mielőtt lezárták a határt. Tíz évig nem találkoztak egymással, csupán levelet váltottak hébe-hóba. Aztán már vagy két év óta Béla elég sűrűn meglátogatta Endrét az éjszaka leple alatt. A csekei szomszédok tudtak az „illegális” szovjet látogatóról, de a jó szomszédság aranyat ér –, inkább szurkoltak a testvéreknek, minthogy feljelentették volna őket. Különösen ősszel kelt át a folyón gyakrabban Béla, amíg még nem volt túl hideg a víz, s amikor már Endre kifőzte a jóféle szatmári szilvapálinkát, amihez Badalóban nem értettek úgy igazán. A zamatos barackpálinkát pedig egyenesen imádta.

A badalói öccs egészen nyugodt volt, de amúgy sem volt ideges természetű. Mint akinek most csak egy kis dolga akadt, félelem és kapkodás nélkül megfogta a víz fölé hajló ágakat, gyökereket és zajtalanul nyakig merült a hús vizű folyóba, majd hamarosan minden erőfeszítés nélkül átúszta azt. A magyarországi faluig nem sokáig kellett gyalogolnia, de a teste érkezett megszáradni a víztől és felöltözött. Endre házának az ablakai sötétek voltak, de a gazda ébren volt, és ruhában a díványon heverészve hallgatta az éjszakai neszeket. Biztos volt benne, hogy Béla ma érkezik, hiszen megírta a levelében a cenzúrázást félrevezetve: „tehénnek azon a napon, szombaton kell elleni.” Végre felugatott a kutya, aztán a csaholásával azt jelezte, felismerte az ismerőst, akit a gazda vár. Béla nem kopogott. Belépett az előszobába, és a két testvér átölelte egymást.

– Isten hozott! – mondta Endre. Rendben ment minden?

– Rendben hát! – válaszolta Béla –, a tehen baj nélkül megellett.

Ezen mindketten nevettek. A báty elővette a butykost és italt töltött. A feleség is kijött a hálószobából, és megölelte a sógort. Hamarosan hozta a paprikás csirkét salátával, aztán ő is leült az asztalhoz, és hallgatta a férfiakat. Nem kérdezett semmit, hiszen a férje is azt kérdezte, amiről ő szeretett volna hallani – milyen az élet odaát.

– Akkor sem sok a különbség – mondta az asszony. Nálatok ott a kolhoz, nálunk a téesz, egyik kutya, a másik eb. A bér kevés, a munka sok.

Csöndesen iszogatták a szilvóriumot, beszélgettek a rokonokról, ismerősökről, kinek a családja szaporodott egy újszülöttel, és kik hunytak el az

idősek közül. Éjfél után, vasárnap három óra tájt megdördült az ég és a tüzes villámok vakító erei nappali világosságot keltettek perceken át. A vad szél, a heves eső komoly vihart jelzett odakint.

– Ez már nem jó – mondta Béla. Most kéne lassan készülődni vissza. Hogy megyek ebben a viharban haza?

– Sehogy se – nyugtatta meg Endre. Itt maradsz holnap estig, akkor majd hazamensz. Csak nem hagyom tán, hogy beléd csapjon a villám, öcsém! Meg osztán olyan világosságot csinál az ég haragja, hogy még észrevehetnek. Meg osztán nem ittál keveset, még bele találsz fúlni nekem a Tiszába. Nem engedlek! Legalább megjisszuk még, ami a butelia alján maradt.

Béla helyt adott az ésszerű gondolatoknak, sok választása nem is volt. Másnap egész nap az óvatosság kedvéért a vendég a házban tartózkodott, még a vécébe sem eresztették ki. Béla nem aggódott különösebben, ahogy jött, úgy megy is, gondolta, otthon pedig csak gondolják szintén, hogy a vihar akadályozta meg a hazatérésben. Ismét eljött az este. A két testvér túlságosan is jól érezte magát, annyira, hogy az ital keltette bátorság felülmúlta az óvatosságot.

– Testvérem! – mondta Endre. Mi volna, ha azt mondanánk, hogy te egy tarpai katonacimborám vagy, oszt elmehetnénk a kocsmába barackpálinkázni, de van ott sör is. Amilyen kicsi ez a falu, olyan békés. Nem ártnak itt egymásnak az emberek.

Bélának megtetszett az ötlet, és bele is egyezett. A falun végigmenve nagyokat köszöntek az embereknek. Endre az egyik barátjának odakiáltotta jó hangosan, hogy mások is hallják: „Meglátogatott a katonacimborám Tarpáról, már mióta hívom!”

A kocsmá kicsi volt, de tiszta, egyszerű asztalaival, székeivel. Az ablakain körös-körül vasrács volt. Azok még a szovjet bevonuláskor kerültek az ablakokra, azóta rajtuk is maradtak. Csak három vendég volt még odabent, egy asztalnál ültek. Köszöntek nekik, s azok szívélyesen viszonzták. A kocsmáros egy lemezt tett fel egy kopott lemezjátszóra, a tű sercegett, de jól esett hallgatni a muzsikát. A testvérek asztalára egy üveg barackpálinkát tettek két pohárral. Endre egy doboz Kossuth cigarettát vett az öccsének. Hörpintgették az italt, dohányoztak. Emlékeztek a gyerekkorukra, a nagyszülőkre, mindenről beszélgettek, ami az eszükbe jutott. Eltelt egy óra, és csodálkoztak ezen, mintha csak tíz percnek tűnt volna az egész, és a vendégek is sokkal többen voltak már a kis teremben. Bélának nagyon ízlett a barackpálinka, odahaza ilyet nem főznek, de venni sem lehet. Ahogy kör-

benézett, az egyik asztalnál egy ismerős arcra lett figyelmes, de a mámoros fejével sehogyan sem tudta kitalálni, honnan ismeri az illetőt. Mindjárt mondta is a bátyjának.

– Te! Milyen kicsi is a világ! Itt vagyok Magyarországon, oszt mégis látok egy ismerőst, de nem jövök rá, ki lehet az. Ott ül, la, annál az asztalnál, a fal mellett, az a veres nyakkendős.

Endre odanézett.

– Ajaj! Baj van! – válaszolta.

– Mi a baj, te? – kérdezte az öccse.

– Az a baj, hogy én azt az embert nem ismerem, de a másik kettőt, akikkel ül, annál inkább. Az egyik egy rendőrtiszt, a másik meg az itteni határőrség parancsnoka. Ugassak, ha a te embered is nem valamilyen közülük való nagykutya lehet!

Béla még egyszer ránézett az ismerősre, és hirtelen bekattant, honnan az ismeretség. Szeretett volna a föld alá is elbújni, de már késő volt. A vörös nyakkendős úr is észrevette Bélát, kezével integetett neki és mosolygott. Béla visszaintett, de ő nem mosolygott. Eltelt vagy húsz perc. A két testvér kezdte magát kellemetlenül érezni, de azért maradtak, hátha vannak még csodák, és elmúlik a veszély. A mosolygó ismerős közben le sem vette a szemét Béláról, de már úgy tűnt, a két társa is gyakrabban néz a testvérek felé. Amikor mindkét asztalon kiürültek az üvegek és a poharak, a mosolygó felállt, Bélához lépett, és a vállára tette a kezét.

– No, most már mehetünk? – kérdezte.

Béla meglepődött. Nem azért, amit az illető kérdezett, hanem azért, hogy azt magyarul kérdezte. Ez a kedvesen mosolygó úriember ugyanis Vászja volt, a közismerten magyarul egy kukkot sem tudó és magyargyűlölő körzeti milicista civil ruhában, akinek a felügyeletére volt bízva Badaló is.

– Hát persze, hogy megyünk. Kellemesen vendégeskedtünk, most már ideje hazamenni – helyeselt a magyar határőrparancsnok is nevetve.

Egy ismeretlen határsértőt már jó ideje köröztek a határszélen, és most a peches Béla egyenesen az ölükbe pottyant. Vászja és a két magyar kollégája még az '56-os forradalom előtt kötöttek jóbarátságot egymással, de olyan jót, hogy az a baráti kötelék nem lazult azóta sem. A szovjet milicista túrhetően beszélt a magyar nyelvet, és jó tolmácsnak bizonyult olyankor, amikor több orosz milicista vagy katonatiszt tiszteletét tette Szatmárcsekén egy-egy barackpálinkás partin a magyar elvtársakkal. Az egyik ilyen partira, Béla balszerencséjére, éppen most került sor. Nem volt mit tenni. A

testvérek fájdalmas búcsút vettek egymástól. Egy motorcsónak ott himbálódzott a Tisza vizén. A kormányánál egy szovjet határőr ült, és nagyon csodálkozott, hogy már két embert kell visszaszállítani a túlsó partra, és az idegennek össze van kötve a keze.

A felvégi fiúk másnap reggel egy katonai teherautót láttak végigszáguldani a falun hatalmas porfelhő kíséretében, s később még egymás után ugyanazt kétszer is. A gépkocsi platóján egy-egy fegyveres határőrrel a két oldalán ott ült lobogó hajával Béla az oldaldeszkához kötözve. Ezt az autókáztatást elrettentő példának szánták a badalói szovjet határőrök a falusi lakosok számára, de azzal nem dicsekedtek, hogy Béla már sokadszor babrált ki velük, és most sem ők fogták el valójában. Ha másnak nem, de neki mégiscsak nagy szerencséje volt. Béla ugyanis sógora volt az iskolaigazgatónak, a neves ateista propagandistának. Közbenjárására csupán öt napot unatkozott a beregszászi milícia zárkájában, bár elszánta magát a többéves bírói ítéletre is. Tudta, hogy megmenekülését kizárólag a nagy befolyással bíró sógornak köszönheti, akinek „szentül” megígérte, ilyen többször nem fordul elő. Ezt a Bélát azonban nem akármilyen fából faragták. A szíve és az idegei maradtak a régiek, úgyhogy őszönként, szilvapálinka-főzés táján csak-csak elleni kellett egyszer-kétszer annak a tehénnek.

Ez a határsértési eset azonban nem maradt megtorlatlanul. Attól a naptól kezdve egy falusi lakost sem engedtek többé a Tisza közelébe, se kaszálni, sem pedig vizet meríteni. Ez alól természetesen kivételek voltak, a helyiek nyelvén szólva a „bennfentesek”.

A mindennapi futballmeccsek, úszóversenyek és más játékok által egész jól edzett fiúkká cseperedtek a felvégi fiúk. Fáradtságot, izomlázat sohasem éreztek, vagy ha mégis, figyelmen kívül hagyták, így növekedett makk-egészséges ifjúság a felvégi soralján. Örökké gondolkodtak, tervezgettek, újabb és újabb unaloműző dolgokat eszeltek ki. Az alvégiek sem tétlenkedtek, és bár nem voltak olyan sokoldalúan aktívak, mint a felvégiek, de a fűzős bőrlabdát és a gumilabdát ők is rugdosták, és nagyon is jól. A vakáció már jó ideje tartott, tehát itt volt az ideje az első nyári futballmérkőzés lebonyolításának. A találkozózt egy olyan késő délutánon kellett megejteni, amikor az otthoni munkák alól minden fiú szabaddá tud válni. Pityu és Szicsku, a két csapatkapitány, a következő hét szombatjára jelölte ki a nagy meccset. A mérkőzés színhelyét, a felvégi széles soralját, készenléti állapotba kellett hozni akkorára. Először is kapukat kellett felállítani a két

térfélen, mézporral pedig megjelölni a vonalakat. Az alvégi kaszálók közelében mindenfelé voltak akácfák, ezekből kellett néhány karvastagságút kivágni, hogy megfelelő futballkapukat ácsoljanak belőlük.

Mózsai vezetésével nyolc önkéntes favágó indult el a faanyagért, fűrészszel, kisbaltával és colostokkal felszerelve. Jókedvűen, beszélgetve haladtak a kertek alatti földúton. Az egyik kert végében, egy terebélyes almafa árnya alatt alvó ember feküdt a fűben, kalapja a szemére volt csúsztatva. Ez az ember olyan hosszú volt, hogy ilyen csak egy volt a faluban. Mindenki felismerte Nagyszemű Szilvát, aki úgy aludt elnyúlva a fűben, mint Gulliver a liliputik földjén. Fekve még sohasem látták őt, és most úgy tűnt nekik, mintha így még nagyobb volna, mint állva.

- Vajon milyen hosszú lehet? Jó volna tudni – suttogetta Mózsai.
- Azt könnyen megtudhatod, ott a kezekben a colostok – válaszolta Pali.
- És mi lesz, ha felébred?
- Akkor elszaladunk – mondta egyszerűen Dugó.

Az ötlet mindenkinek tetszett. Miért is ne?! Rosszat nem csinálunk, de ha ránk kiált a Gulliver, akkor elszaladunk. A művelethez óvatosan kellett hozzálátni. Hozzáérni nem volt szabad, de megoldották így is. Egy ágacskát a feje búbja mellé tettek, egy másikat a csizmája sarkához, és ezt a távolságot kellett lemérni. Mózsai visszatartotta a lélegzetét is, nehogy véletlenül Nagyszemű Szilvát felébressze álmából, és mért.

- Egy méter – suttogett magában –, két méter...
- Három méter. – Kuncogott Pali.
- A fejednek a lágya. – Szidta Mózsai.

Maradt még egy jó arasznyi Gulliver hosszúságából, ezt már pontosabban kellett lemérni.

- Tizenegy és fél centi a csizma sarkáig – suttogett Mózsai. Na de, ha leveszünk belőle öt centit, az annyi, mint két méter, hat és fél centiméter lesz pucéron.
- Hű! – Suttogetta elismerően Pityu. – Ez oszt egy zsiráfember! Vajon mékőnk lesz ilyen magas, he?

Laci szerette volna megmérni még egyszer, de lebeszélték róla a biztonság érdekében. Indultak volna tovább, de pár lépés megtétele után meglepetésükre Nagyszemű Szilva, aki minden egyes szót hallott, vontatottan utánuk kiáltott, amikor a fiúk végeztek a „mérnöki” munkával.

- Hát oszt mennyi lett hát az az annyi, he?

A fiúk hirtelen azt sem tudták, fussanak el, vagy ne. Pali volt a legbátrabb, s csengő hangon válaszolt.

– Két méter hat és fél centiméterre mértük Imre bátyámat csizma nélkül.
– Már régen nem mérettem magamat – mondta Nagyszemű Szilva, de úgy emlékszem, vagy tíz évvel ezelőtt két méter kilenc centi vótam. Hiába, öregszem má, esek összefele, de biztos, hogy jól mértetek? Mékőtök mérte?

– Én vótam. – Vallotta be Mózsi. – Úgy tudom, jól mértem.
– Na most akkor mérjél meg állva is!

Feltápáskodott, és a fa törzse elé állott. Mózsi most felmászott a fára, és az ott álló öreg feje fölött megjelölte a fatörzset, s amíg a többiek komoly ábrázattal és tátott szájjal figyelték a műveletet, addig ő ügyesen lemérte a jegyzés és a föld közötti távolságot.

– Most meg má fél centivel alacsonyabb lett Imre bátyám.

– Na jól van. – Mondta Nagyszemű Szilva szomorúan. – Inkább hagyjuk. Amikor baka vótam, akkor még kettő tizenkettő vótam, de hát az akkor vót. Úgy tudjátok meg, pulyáim, az ezredemben én vótam a legmagasabb. Erős is vótam, mint egy bivaly, oszt ha kötekedtek velem, a hónom alá is csaptam én kettőt is közülük. Ha meg elprűszköltem magamat, hallotta az egész kaszárnya. Oszt tudta is azt mindenki, hogy ez meg csak a Szabó lehetett. Így vót a, bizony, la!

– Hát ti meg hová mentek szerszámokkal felszerelve? – Kérdezte az óriás.

– Szombaton nagy meccs lesz az Alvég és Felvég között – újságolta Pityu –, kapunak való ágasokért megyünk.

– Oszt értetek hozzá, hogy kell megcsinálni a kaput?

– Értünk hát! – Mondta Mózsi. – Be kell csapolni vinklibe, vízimértékbe tenni, oszt összeszegezni.

– Akkor már mehettek, látom, mesteremberek vagytok. – Mondta Nagyszemű Szilva mosolyogva.

A fiúk egy jó élménnyel gazdagabban továbbálltak, és nemsokára hat hosszú, egyforma vastagságú doronggal tértek vissza. A soralján nyomban hozzá is láttak a gödrök kiásásához. Ezekbe kellett tenni a függőleges kapufákat. A végeikre okosan még keresztfát is szögeztek, hogy ne lehessen könnyen kihúzni a földből. A kapufák töveit kövekkel és földdel jól ledöngölték, hogy erősen álljanak. A két kapu, hála a sok mesternek, nagyon jól, egyformára sikerült. Szélességük három méter, magasságuk egy méter és nyolcvan centiméter volt pontosan.

A meccset rendezhették volna a felnőttek pályáján, a fűvön is, de ott aligha lett volna közönség. Ez pedig nagyon fontos volt a számukra. Bizonyítani akart mindenki a felnőttek előtt a saját játéktudásával. Ha a felnőtt-

tek véleményt nyilvánítottak, a fiúk jól kinyitották a fülüket, hogy minden szót meghalljanak. Egy-egy ilyen Alvég – Felvég összecsapás remek alkalom volt a futballtehetségek felfedezésére, akikből majd a felnőtt falusi csapatok kerülhetnek ki a jövőben. Laci, aki először készült játszani egy ilyen rangadón, nagy izgalommal várta a hétvégét, és azért szurkolt, nehogy közbejőjjön valamilyen váratlan dolog, ami miatt ő, a középpályás, esetleg nem játszhat, mert az nagyon nagy szerencsétlenségnek, élete pótolhatatlan, elveszett órájának számított volna.

Az anyja kedvenc virága a margaréta volt. Ezt Laci jól tudta, és ha esetleg elfelejtette volna az anyja születésnapját, a család többi tagja eszébe juttatta. Most azonban elhatározta, egy óriási csokor mezei virággal fogja felköszönteni. A reggeli után az első dolgának érezte, hogy lemenjen a kertek alá, ahol szebbnél szebb vadvirággal volt telehintve a mező, az árokpartok, a még kaszálatlan rét. Laci szeretett elmerülni a színek sokféleségében. Az ég kékje, a fű zöldje, a virágok tarkasága percekre el tudta bűvölni, és bármerre járt a tomboló nyári határban, soha nem suhant el a tekintete felületesen az élő természet színeinek kavalkádja fölött. A virágcsokrot jó ízléssel, gondosan tudta elkészíteni, s minden egyes szerény virágocska külön-külön szerepet kapott a bokrétában. Közvetlenül a Vén Bajusz kertje alatt, nagy területen zöldes-sárgás érésben lévő szép búzatábla, mint millió lándzsa nyújtózkodott a nap felé. A búzaerdő szélén és a villanyoszlopok körüli bevetetlen részeken a gyönyörű szép pipacsok, búzavirágok és vadmargaréták szigetei, csodálni valóan illettek a sárgászöld alapszínbe. Laci nem tudott ellenállni a csábításnak, s bár már komoly súlya volt a bokrétának, ő még mindig hiányosnak érezte az ötféle színben pompázó születésnapi ajándékot. Még azt is felfedezte, hogy a búzakaralász is szépen mutat a virágok között.

A búzatáblán túl, elég nagy messzeségben, nagyszámú legelésző tehéncsordát vett észre. Nagyon jó szeme volt, de az állatok túl messze voltak ahhoz, hogy megállapítsa: a gazdák tehenei vannak-e ott, vagy pedig a kolhoz csordája pusztítja a füvet. Ez utóbbit úgy lehetett megtudni, ha a nagy Mihály közöttük lesz, mert nagyon szerette volna ismét látni ezt a félelmetes, hatalmas állatot. Eldugta hát a csokrot egy árnyékos bokor alatt, és úgy döntött, egy ilyen fontos dolognak a végére kell járni, s közelebb gyalogolt a tehéncsordához. Nem is kellett sokkal közelebb mennie, mert egyszer csak a csorda szélén felemelkedett egy méretes szarvakkal díszített fej, amely nem

másé, mint a két tehénnek beillő Mihályé volt. Ennyi elég is volt Lacinak ahhoz, hogy egy újabb tervet szőjön. Visszafelé már futásban haladt, majdnem otthagya az anyjának szánt csokrot is a bokornál. Haza érve felköszöntötte anyját, ahogy illik, de a kalandvágy izgalma miatt nem nyújtotta túl hosszúra, mert sietett, s különben is tudta, hogy anyja ma az ő kedvenc süteményét fogja sütni, a tengeri lisztből készült mézédés piskótát.

A következő útja hová máshová, mint természetesen Dugóhoz vitte. Tudta, Dugó is várja őt, mert ez a Dugó, olykor nagyon szánalmas egy fiú volt, s ha egyedül volt, csak unatkozott, nem tudott magával mit kezdeni. Dugót a házfal tövében ülve találta, bicskájával mindenféle mintákat faragott egy hosszú, zöld botra. Mellette gubbasztott Cirmi nevű macskája, és a forgácsok után kapkodott mancsával.

– Gyere! – Mondta neki lihegve Laci. – Mihály ott legel a kertek alatt a búzatáblán túl.

– Na oszt! – Emelte fel a fejét Dugó, és farigcsált tovább.

– Hát nem érted? – Kérdezte Laci csodálkozva. – Itt van a jó alkalom! Eddig levegőnek nézett minket. Most megmutatjuk neki, kik vagyunk mi. Viszünk magunkkal tükröt, parittyát, de azt csak önvédelemre használjuk.

– Miféle önvédelemre? – Szólott döbbenetben Dugó. – Kitől kell védekezni?

– Nem kitől, hanem mitől. Mihályról van szó. Fel kellene bosszantani, hadd tudja meg azzal a nagy tök fejével, hogy az ember a legokosabb és a legerősebb.

Dugó, mintha csak jobban kezdte volna érdekelni a dolog, felállt.

– Minek kell neki azt megtudni? Má megéntelen gyanús vagyol te nekem. Osztán hát, hogy bosszantsuk?

– Hát úgy, ahogy a bikákat szokták. Vigyünk magunkkal valami piros ruhát. Ha megkurgat, elszaladunk, elbújunk, de ezt majd ott megbeszéljük. Csak nem félsz tán?

– Nem félek én semmitű! – Vakarta meg a fejét Dugó. – Lehet, hogy megént bajba keversz, de még mindég jobb, mint itt senyvedni a fal tövibe egész nap. Na, várjál, keresek valami pirosat.

Egy perc múlva már hozta is a pirosat, Erzsike nővérének a selyem pionírnyakkendőjét, de volt nála még valami, mégpedig a sötétvörös, bársony falvédő, amelyen sárga pamuttal a házi áldás volt kihímezve. Bika szemnek tetszetős portéka volt mind a kettő. A csücsüküknél fogva össze is kötötték őket, hogy hatásosabbnak bizonyuljanak.

– Így la – mondta Dugó –, s azzal meglengette maga előtt a rögtönzött bikaháborító eszközt, mint a torreadorok. – Mihály, ne! Mihály, ne! – mondogatta.

– Ez nagyon jó lesz! – Szólt elismeréssel Laci. – Akkor indulhatunk!

A terv első része a becserkészés volt. A második a terep „tanulmányozása”, majd ezt követte a „cselekvés”, és végül a legizgalmasabb rész, a menekülési útvonal kidolgozása következett, majd maga a gyors „visszavonulás” mozzanata zárta a sort. A jámbor tehéncsordát Laci javaslatára úgy közelítették meg, mint az afrikai vadászok a vad kafferbivalyokat, és az ilyen felfogással, már meg is teremtették maguknak azt a varázst, ami egy ilyen vállalkozást feledhetetlenné tesz.

Az aratás előtt álló búzatáblát egy széles, mély árok választotta el a tehenek legelőjétől. Az árok teljesen száraz volt, s a fű egészen a nyakukig ért a leendő torreadoroknak. Az árok túlsó szélétől számítva vagy negyven méterre már ott legeltek a csorda szélső tehenei, közöttük Mihály is. A fű alatt becsusszantak az árokba, és a túloldalon, a füvet széthúzva körülnéztek. Minden feltétel kedvezett. A bika ott állt a tehenek között, az oldalát mutatta a fiúk felé, de nem evett. A csordás valószínűleg a másik oldalon volt a kutyáival együtt.

– Emmeg még nagyobb lett, mint vót! – Suttogta Dugó Mihály méreteit csodálva.

– Én is azt mondom – suttogta Laci –, de ez nem baj, legalább nem bír gyorsan futni. Na, akkor beszéljük meg, hogy legyen: merre szaladunk, ha kell.

– A vóna a legjobb, ha nem kéne – nyögte ki Dugó –, de ha má kell, akkor szaladjunk a búzába.

– Az nem jó! – Oktatta Laci. – Először is a bika észreveszi, hol mozog a búzagalász, ha alatta bujkálunk. Másodsor: úgy összetapossuk a termést, hogy mind a kettőnket a javítóba visznek, persze, ha megmaradunk. Ott meg, azt mondják, csak káposztalevest esznek minden nap, és csak oroszul beszélnek. Én inkább azt találtam ki, szaladjunk egyik árokpartról a másikra annyiszor, ahányszor Mihály felkapaszkodna. Ő a nagy testével úgysem tud olyan gyorsan fel meg le futkosni az árokban, mint mi. Ha sokáig fog üldözni, akkor meg már úgyis elérjük valakinek a kertjét, és felmászunk egy szilvafára.

– Jól beszélsz te, csak sokat – dünnyögte Dugó. – Majd meglátom, milyen okos leszel, ha mán benne leszünk a pácban. Akkor én meg azt mondom – folytatta –, taszétasuk ódalba a parittyával belépőnek, hogy vegyen észre minket.

– Jó! – mondta Laci. – Te lőj, én meg a tükörrel próbálok izgatni.

Mihály sorsa most már meg volt pecsételve. Dugó célzott és lőtt. A kavics tompa puffanással telibe találta az állatot, de nem az történt, amit vártak. Mihály nem hogy szembe nézett volna a támadóival, ellenkezőleg, a kővér farát fordította feléjük. A két fiú nem akart hinni a szemének.

– Te! – Mondta most már hangosan Laci Dugónak. – Ez vagy olyan gyáva, mint a nyúl, vagy nagyon büszke, hogy még csak meg sem fordul.

– Büszke, vagy nem büszke, majd adok én neki! – Bátorodott fel Dugó, s azzal máris fenékbe lőtte egy újabb kavicssal.

Laci sem volt rest, ő is „üdvözölte” a bikát egy kitűnő találattal. Erre a szemtelen Mihály meglengette a farkát, mintha legyeket hajtott volna. Most már aztán betelt a pohár. Mindketten kiugrottak a fedezékből, és hangosan kiabáltak: „Mi van, Mihály? Mi van? Félsz tőlünk? Nem szégyelled magad? Minden hiábavalónak bizonyult, felháborító volt ennek a bikának a flegmatikus viselkedése. Dugó nagyon felbátorodott. Hozott egy göröngyöt, és pár lépésről hozzávágva figyelmeztette, hogy az ember a legerősebb, és mert kettő belőlük itt áll a háta mögött, hát tessék megfordulni. Na, ez hatott. A tehének elszaladtak mellőle, ő pedig lassan, nagyon lassan végre hátrafordította a fejét. Ebben a pillanatban Laci tükre kezelésbe vette a szemét, Dugó pedig hevesen lóbálni kezdte a piros ruhaneműt. Erre már Mihály megfordult a testével is. Most lehetett csak jól megfigyelni, milyen nagy ez az állat. Szemei fenyegetően villogtak, rettenetes fejét lassan horgasztani kezdte, s mintha azon gondolkodott volna, a kettejük közül melyiket öklelje fel először. Dugónak inába szállt a bátorsága, de azért csúfolódva, kinyújtott nyelvvel hátrált, lóbálta a bikaharagítót tovább, és lám, ez a kötés, egybefonódás, milyen nagyszerű példája volt annak, hogy az ellentétes ideológiák jelképei, így együtt, milyen jól használhatók, egy közös cél érdekében, például Mihály felbosszantásában. Mert ekkor megtört a jég. A bika kettőt lépett előre, nagy karikás orrán keresztül fújt egyet, szarvát a földnek szegezte, és meglódult a hatalmas test, de az árok partján megtorpant. Akkorára már a „torreádorok” a túlsó oldalon álltak, és reszkettek, csakúgy reszkettek a gyönyörűségtől. Vagy a félelemtől? Mégsem menekültek fejvesztve, maradtak a megbeszélte mellett. Mihály nagyon súlyos volt, nem volt hozzászokva az árkokhoz, gödrökhöz, így óvatosan, lassan ereszkedett a mély árokba, ott aztán tanácstalanul megállt, semmi kedvet nem érzett a kímászáshoz. A két fiúnak ismét visszatért a bátorsága. Laci élvezte a remek kalandot, és egy röggel ő is megcélozta a bikát. A

száraz rög nagyon kényes helyen, pontosan a vaskarikás orrán találta el Mihályt. A bikának ez a testrésze, mint köztudott, nagyon érzékeny. Az állat erre valóban bedühödött, és egy szempillantás alatt felröpítette többmázsás testét az árok túlsó partjára. A menekülőök viszont nagyon tervszerűen öt méterrel odább, átkeltek az ellenkező partra. Ez a taktika elég logikusnak mutatkozott, de ahol Laci és Dugó megjelenik, ott mindig történnek váratlan dolgok. Most is becsúszott egy hiba a számításba, mert teljesen megfélemeztek a csordásról és a két kutyájáról. A csordás észrevette, hogy valami nincs rendben Mihály körül, és odaküldte a négylábú pásztorokat. A két korcs pulitól – bár nem voltak olyan veszedelmesek, mint Mihály – mégis volt mit tartani. Mezei kutyák lévén elég vadak voltak, és először haraptak, s csak azután ugattak. A fiúk beugrottak hát az árok fenekére, gondolták, a nagy fű eltakarja őket, és észrevétlenek maradnak. Ebben nagyot tévedtek. Sem a kutyákat, sem a bikát nem lehetett becsapni, így aztán sakk-matt helyzet alakult ki, csúnya kelepccébe kerültek. A bal parton a felbőszített Mihály, a jobb parton a két veszettül ugató eb leste a mozdulataikat, és furcsa módon, mégis mindenki mindenkinek ellensége volt. Szerencsére Mihály félt a kutyáktól, így nem mert támadni. A kutyák sem ereszkedtek az árokba, inkább várták a gazdájuk parancsát. Dezső bátyának, a falu csordásának, vagyis Ződ Gyepnek, közismerten kisméretű volt az agya, még az egyszerű dolgok befogadására is. A fiúk ijedtükben már régen eldobták a falvédőt pionírnyakkendőstől, a tükröt, a parittyákat, így Ződ Gyep csak azt láthatta, hogy ezek a kisfiúk bajban vannak, és segítségre szorulnak. Így mentette hát meg Dezső bátya az „ártatlan” gyermekeket. Sajnos ebből a kalandból csak szegény Mihály került ki vesztesként, ugyanis meghúzódott a lába a számára nehéz terepen, és erősen sántított. Sokáig nem látta senki a felvégi fiúk közül ezután a hatalmas, de békés természetű kolhoz bikát. Csak nem talán a vágóhidra vitték el szegényt? – gondolták. Aztán pár hét múlva, szerencsére ismét megjelent a zöld legelőn, egészségesen, magasra emelt fejjel, akárcsak valami főúr.